

Devlet-i Aliyye... Uçsuz bucaksız bir coğrafyada İslam'ın hakim rengi altında muhtelif din ve mezhepten ve etnik kökenden insanlar... Macaristan bozkırlarından Ukrayna steplerine, Kafkas dağlarından Adriyatik denizine, Sahra çölünden Kırım yaylalarına kadar yayılan devasa topraklarda ezan sesleri altında insanlığın nebiler devrinden sonra gördüğü en muhteşem barışın sesleri yankılanıyor. Öyle bir barış tasavur edin; Osmanlı'dan önce Nasliç'te kan gövdeyi götürürken, Osmanlı'dan sonra şehrin idaresine atanan Türk mutasarrıf, Arnavut müftü, Ulah ve Makedon müslüman cemaatlerinin uhuvvet ve muhabbet haleleri yanında hepsi ortodoks olan Arnavut, Rum, Ulah ve Makedonlar kilisenin papazı konusunda anlaşmazlığa düşüyorlar. Kilisenin papazı konusundaki anlaşmazlığı gidermek yine Osmanlı'nın mutasarrıfına kalıyordu.

Ya Osmanlı'nın mutasarrıfından sonra? Düvel-i muazzama denilen büyük devletlerin kışkırtmaları ile Osmanlı'ya isyan eden coğrafyaların önderlerinin akıbeti sizce ne oldu? Milletlerine barış, özgürlük getirme iddiası ile ayaklanan, on binlerce masum Müslüman ve Türk'ün kanına giren (Sadece Rumeli'de kayıp nüfus sayısı beş milyondur) asilerin hayatı nasıl sonlanıyor ? Gelin tarihin tozlu sayfalarında Devlet-i Muhammediye'ye isyan eden asilerin akıbetlerini arayalım...

Yunan İsyanı

1460'da Hazreti Fatih tarafından fethedilen Mora Yarımadası; 1821'de İngiliz ve Fransızların

eski Yunan'a olan hayranlıkları, Rusların sıcak denizlere inme politikaları neticesinde teşvikleri ile Yunan Bağımsızlık İsyanı'nın ilk başladığı yer oldu. Bu isyan sırasında Balyabadra'da (Patras) Tripoliçe'de en az elli bin müslüman katledildi. Yunan İsyanının bizim açımızdan en acı siması Fenerli Rumlardan olan ve babası Boğdan beyliği de yapan Aleksandır İpsilanti'dir. Babası Boğdan Beyliğinden azledilen İpsilanti 1805 yılında Rusya'ya kaçtı ve Rus Ordusund görev aldı. 1821 yılından itibaren Yunan İsyanının önemli isimlerinden olan İpsilanti isyan sırasında çıkan iç anlaşmazlıklar sonucu kendi dindaşları tarafından öldürüleceğini anlayınca Avusturya'ya kaçmak zorunda kaldı. 7 yıl Viyana'da göz hapsinde tutulan İpsilanti 1828'de henüz 36 yaşındayken Viyana'da vatanına hasret ve maddi yokluklar içinde öldü. Yunan İsyanının bir diğer elebaşısı olan 1827'de henüz isyan neticelenmeden ilk Yunan Devlet Başkanı seçilen Kapodistrias bu görevde çok kalamayacak ve bir yıl sonra uğrunda Osmanlı'ya başkaldırdığı kendi dindaşları/vatandaşları tarafından düzenlenen silahlı bir suikast sonucu öldürülecektir.

Sırp İsyanı

Osmanlı Döneminde her türlü dini özgürlüğü tanınan Sırp lar da Rusların ve Avusturyalıların kışkırtmaları ile 1800'lerin başından itibaren sayısız defalar Osmanlı'ya isyan etmiştir. 1806 – 1812 yıllarında Osmanlı'ya isyan eden ve bu süre zarfında Belgrad'ı elinde tutan ve Belgrad Müslümanlarının büyük bir kısmını katleden Kara Yorgi, isyanın Osmanlılar tarafından bastırılmasından hemen sonra 1817'de rakibi Miloş Obroneviç tarafından öldürülecektir. Ne var ki Osmanlı'ya isyan ederek kendini zorla Devlet-i Aliyye'ye Sırp Prensi olarak kabul ettiren Obroneviç de tahtın sefasını süremeyecek ve 1839 yılında tahttan indirilecektir.

Bulgar İsyanları

Tarihimizde 93 Harbi olarak bilinen 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşından sonra Batılıların bastırmaları sonucu özerk bir Bulgaristan Prensiği kurulur ve başına Rus Çarının yeğeni 1. Aleksandır Bulgar Knezi olarak getirilir. Ne var ki Aleksandır'ın knezliği de uzun sürmeyecek ve ekonomik buhranlar ve iç çatışmalar ile geçen sekiz yıllık iktidar döneminden sonra 1886'da 1. Aleksandır tahttan indirilecek ve üstelik kurulması için Osmanlı'ya karşı savaştığı Bulgaristan'dan sınırdışı edilecektir.

Bulgar Knezi 1. Aleksandır'ın tahttan indirilmesinden sonra knez olarak düşünülen Aleko Paşa ise İstanbul doğumluydu. Osmanlı Devleti'nin muhtelif kademelerinde görev yaptıktan sonra 93 harbinin akabinde yine Düvel-i Muazzamanın zorlamaları ile kurulan Şarki Rumeli Vilayetinin başına vali olarak atandı. Devletin emini olarak atandığı vazifede Müslümanların haklarını savunmak yerine Şarki Rumeli Vilayetinin Bulgaristan'a ilhakı için çalıştı ve 1885 yılında bu amacına erişti. Ancak Knezlik hayallerine erişemeyen Aleko Paşa 1910 yılında doğum yeri İstanbul'dan ve uğruna Osmanlı'ya ihanet ettiği Bulgaristan'dan çok uzakta Paris'te elemeler içinde öldü.

Bir Ailenin Hazin Sonu

Osmanlı'nın Hicaz Emiri Şerif Hüseyin de 1916'da Büyük Britanya'nın meşhur casusu Lawrence'ın yalanlarına ve altınlarına inanarak Osmanlı'ya karşı bağımsızlığını ilan etti. Belki de bize karşı yapılan isyanlar içinde bize en acı geleni de bu olsa gerektir ki bir türlü hazmedemedik. 1916'da Osmanlı'dan bağımsızlık ilan eden Şerif Hüseyin bir müddet sonra da kendisini halife ilan etti. Ancak ne hilafetini ne de emirliğini kimseye kabul ettiremedi. Şerif Hüseyin çok geçmeden yine İngilizler tarafından Kıbrıs adasına sürgün edilecek ve kutsal toprakların Vehhabi Suud ailesinin kontrolüne geçmesine neden olacaktı. Şerif Hüseyin

1931’de, Ürdün Emiri olan oğlu Kral Abdullah’ın yanında öz vatanından, kutsal topraklardan, Mekke’den uzakta acılar içinde ölecekti.

Şerif Hüseyin’in oğlu Abdullah da İngilizlerin desteğiyle önce Medine Emiri oldu. Ancak Medine’nin Suud Hanedanlığına geçmesi ile Osmanlı’dan koparılan Ürdün Emirliğinin başına geçirildi. 1. Dünya Savaşından sonra akın akın Filistin’e göç eden Yahudilere engel olmaktan çok İngilizlere destek oldu. Ne varki bu desteği işe yaramadı ve 1951’de Kudüs’te bir Filistinli tarafından vurularak öldürüldü. İngilizler Ürdün Emirliğine Abdullah’ın oğlu Talal’ı geçirdi ancak bir yıl geçmeden Talal da şizofreniye yakalanarak tahttan inmek zorunda kaldı. Talal hayatının geri kalan kısmını İstanbul’da şizofreni tedavisi ile geçirdi.

Şerif Hüseyin’in diğer oğlu Faysal önce Şam ve Suriye bölgesini İngilizlerin silah, erzak ve maddi desteğiyle işgal etti. Ancak İngilizler’in Suriye’yi Fransızlar’a bırakması sonucu Fransızlar tarafından Şam’dan kapı dışarı edilince Irak’ta İngilizlerin desteğiyle bir devlet kurmayı başardı. Ancak çok geçmeden 1933’te Kral Faysal da hayatını kaybedecektir. Irak tahtına Faysal’ın oğlu Gazi geçecek ne varki Osmanlı’ya isyan edenlerin akıbeti Gazi’yi de bulacak 1939’da geçirdiği trafik kazasında 27 yaşındayken ölecektir. Irak tahtına henüz bir küçük çocuk olan Gazi’nin oğlu olan II. Faysal geçecektir. II. Faysal çalkantılı bir dönemin sonunda Irak’ta darbeciler tarafından idam edildiğinde henüz 23 yaşındadır.

İsmail Kemal Vlora...

Birinci Balkan Savaşı bize koca bir Rumeli’ye mal oldu. Beş asırlık ata toprakları bir bir

elimizden çıktı. Çoğunluğu Müslüman ve Türk olan şehirleri bir tek kurşun atmadan düşmana teslim etmek zorunda kaldık. Ancak Balkan Savaşlarının en acı tablolarından birisi de 1912'de Osmanlı'dan yardım gelmeyeceği gerekçesiyle Osmanlı Meclisi Mebusanında Yanya Milletvekili olarak görev yapan İsmail Kemal Bey'in Arnavut Cumhuriyetini ilan etmesi olmuştur. 1912 yılında Vlora kentinde Arnavutluk bayrağını göndere çeken İsmail Kemal Vlora çok geçmeden 1919 yılında vefat etti.

Son Kırım Hanı

1773 Küçük Kaynarca Antlaşması ile ilk kez nüfusu Türk ve Müslüman olan topraklar Osmanlı'dan kopartıldı ve Kırım bağımsız oldu. Kırım hanlığının başına ise Devlet Giray geçirildi. Ancak Osmanlı taraftarı bir siyaset izleyen Devlet Giray; Rusların desteğini alan Şahin Giray tarafından 1777 yılından tahttan indirildi. Rus askerlerinin desteği ile tahta çıkan Şahin Giray çok uzun saltanat süremeyecek, hayatını korumak için 1783'te Rusların Kırım'ı işgal etmesine izin verecek ve işgal sonucu St. Petersburg'a gönderilecektir. 4 yıl Rusya'da esir hayatı yaşayan Şahin Giray güç bela izin alarak Osmanlı topraklarına gelebildi. Ne var ki Devlet-i Aliye ihaneti unutmuyacaktır ve Şahin Giray 42 yaşında Rodos'ta idam edilecektir.

Eflak Boğdan'dan Romanya'ya...

Bizim asırlar boyu imtiyazlı eyalet statüsünde yönettiğimiz Eflak ve Boğdan hep bir özerkliğe sahip oldu. Ancak Rusların ve Avusturyalıların gayretleri ile Eflak ve Boğdan ilk kez 1861 yılında Alexandru Cuza tarafından birleştirildi ve Cuza ilk prens olarak atandı. Ancak çok geçmeden Romanya iç çatışmalar ile sarsılmaya başladı. 1866'da yapılan darbe ile Romanya'nın ilk prensi Cuza prenslik görevinden ayrılmak zorunda kaldı ve Almanya'ya sürgüne gönderildi. Romanya'yı tarihinde ilk kez birleştiren Cuza'nın prensliği sadece 5 yıl sürdü ve 1873'te Almanya'da öldü.

Mısır ve Bir Hidiv...

Mısır bize Yavuz Sultan Selim'in armağınuydu. Ancak 1877 – 1878 Osmanlı Rus Harbi sırasında İngilizler'in eline geçen Mısır Hidivliği 1914 yılında yine İngilizler'in kontrolünde bağımsız bir sultanlığa dönüştürüldü ve Mısır Sultanlığına Kavalalı Hanedan'ından Hüseyin Kamil Paşa getirildi. Aynı dönemde Osmanlı Sadrazamı yine bir Kavalalı Mehmet Ali Paşa ahfadıdan Said Halim Paşa'daydı. Kavalalı ailesi Osmanlı ile zaman zaman sorunlar yaşasa da ilk kez bu kadar ciddi bir ayrılık söz konusuydu. Ancak Hüseyin Kamil Paşa'nın İngilizler ile anlaşarak Abbas Hilmi Paşa'nın azlinden sonra getirildiği Mısır Sultanlığı uzun sürmeyecek ve 1917 yılında üç yıllık İngiliz kontrolündeki sultanlıktan Hüseyin Kamil Paşa da hayata veda edecektir.

Osmanlı'ya Sadık Bir Zeydi İmam

Zeydiler; müslüman olmalarına rağmen Şia mezhebinin alt dallarından birisine mensupturlar ve çoğunlukla Yemen'de yaşarlar. Zeydiler Osmanlıların Yemen'de hakim olmasından sonra sürekli isyan etmişler ve devlet için bir sorun olmuşlardır. Yemen Zeydilerinin İmamı Yahya'da Devleti Aliyye'ye isyan etmiş ve 1911 yılında İtalyanların Trablusgarb'a saldırması üzerine Devlet-i Aliyye'nin girişimleri ile Osmanlı'ya bağlılığını bildirmiştir. Yemen'in Zeydi İmamı Yahya ; Osmanlı'ya verdiği bu söze sadık kalacak; 1916'da Lawrence'ın altınlarına ve özgürlük yalanlarına kanmayacaktır. 1918'de Osmanlıların Yemen'den çekilmesi üzerine Yahya bağımsızlığını ilan etti ve otuz yıl boyunca Yemen'i yönetti.

Ne dersiniz? Bütün bu dramlar, acılar, sıkıntılar birer tesadüften mi ibaret?